

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 65:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for Folketinget.

Af Udvalget for Forretningsordenen.

(Fremsat 5/2 2002. Første behandling 8/2 2002).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Forslaget vedtoges enstemmigt med 114 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden behandling af lovforslag nr. L 81:

Forslag til lov om ophævelse af lov om erhvervsservice samt ændring af lov om statsautoriserede revisorer og lov om registrerede revisorer. (Nedlæggelse af erhvervsserviceordningen samt præcisering af revisors opgaver).

Af økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen).

(Fremsat 6/2 2002. Første behandling 8/2 2002. Betænkning 19/2 2002).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget og ændringsforslagene sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg skal gøre denne korte bemærkning for at anmode om at få lovforslaget sendt tilbage til udvalgsbehandling her mellem anden og tredje behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget overgik derefter til tredje behandling.

Første næstformand (Svend Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til fornyet behandling i Erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 22:

Forespørgsel til undervisningsministeren [om besparelserne i uddannelserne].

Af Aage Frandsen (SF), Frank Jensen (S), Marianne Jelved (RV) og Pernille Rosenkrantz-Theil (EL).

(Forespørgslen anmeldt 8/2 2002).

Første næstformand (Svend Auken):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (*Ophold*). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Forespørgsel nr. F 10:

Forespørgsel til forsvarsministeren og justitsministeren:

»Hvad kan ministrene oplyse om regeringens kendskab til USA's og Storbritanniens aflytningssystemer, herunder Echelon, og om mulighederne for at opnå aftaler med USA og Storbritannien om forbud mod ulovlig aflytning og statslig industrispionage?«

Af Keld Albrechtsen (EL) og Søren Søndergaard (EL).

(Forespørgslen anmeldt 11/12 2001. Fremme af forespørgslen vedtaget 14/12 2001).

Begrundelse

Keld Albrechtsen (EL):

Når vi har rejst denne forespørgsel, er det jo ikke mindst for at få afklaret det meget interessante spørgsmål, om den nuværende regering vil videreføre den »ikke høre, ikke se-linje« i det her spørgsmål, som prægede den tidligere regering.

Vi har jo stillet mange spørgsmål i Folketinget i den foregående valgperiode om Echelons eksistens; om den danske regering vil erkende, at der eksisterer et sådant meget, meget omfattende globalt aflytningssystem under ledelse af den amerikanske efterretningstjeneste NSA, hvilket alle jo ved, bortset fra den tidligere regering, og om det var sådan, at Danmark gennem samarbejdsaftaler er knyttet til dette globale aflytningssystem, hvilket alt tyder på, at vi er.

Der er utallige indicier, nærmest beviser for, at det er tilfældet. Og jeg håber, at den danske regering vil slå ind på en mere oprigtig kurs i den her sag, for det internationale globale aflytningssystem vil i de kommende år få et endnu større omfang. Der er ingen tvivl om, at efter den 11. september vil der komme til at ske en intensiveret aflytning. Det er også derfor, at Danmark opfører et stort, i europæisk målestok overordentlig stort aflytningscenter i Hjørring ved Skibsbylejren. En aflytningscentral til brug for aflytning af civil kommunikation, som vil placere Danmark i første division med hensyn til magter, der kan foretage aflytning af civil kommunikation.

Kl. 10.10

Derfor er der brug for netop på grund af denne udvikling, at borgernes rettigheder bliver sikret, for vel skal der fanges terrorister, men der skal altså ikke oprettes et overvågningssystem, som er i strid med borgernes grundlovssikrede rettigheder, i strid med reglerne om dommerkendelse ved aflytning osv. Netop i den situation er det jo helt afgørende, at der ikke opstår efterretningstjenester, som udvikler sig til en stat i staten.

Derfor håber jeg, at vi kan starte den her debat med at få fastslået, at der altså findes et sådant system til aflytning af civil kommunikation, at Danmark er med i det, og at vi så kan komme i gang med den indholdsmæssige diskussion, nemlig: Hvordan sikrer vi så borgernes rettigheder i en verden, hvor politi og efterretningstjenester har fået øgede beføjelser også til f.eks. at gå ind og registrere elektronisk kommunikation mellem borgerne i langt større omfang,

end efterretningstjenesterne tidligere havde adgang til?

Jeg imødeser med stor spænding og interesse de nye ministres svar på forespørgslen.

Besvarelse

Forsvarsministeren (Svend Aage Jensby):

Jeg skal besvare hr. Albrechtsens forespørgsel også på vegne af justitsministeren.

Det er jo rigtigt, når hr. Albrechtsen nævner, at den tidligere regering ved flere lejligheder har oplyst – senest i forbindelse med en forespørgselsdebat, F 38, i april 2001 – at den ikke havde kendskab til det såkaldte Echelonssystem, ud over de oplysninger, som har været fremme i pressen, Ekstra Bladet, forskellige rapporter, Der Spiegel, erindrer jeg, og andre.

Den nuværende regering har, må jeg skuffende sige til hr. Albrechtsen, ikke en anden holdning end den tidligere regering. Vi har ikke noget nyt at tilføje til spørgsmålet, vil jeg sige til hr. Albrechtsen.

Ligesom den tidligere regering har vi ikke oplysninger i den nuværende regering, der kan belyse eller afkræfte eksistensen eller formålet med det såkaldte Echelonssystem. Jeg siger ikke, at det ikke eksisterer. Vi ved det ikke. Jeg ved det ikke, men jeg kan da ikke udelukke det.

Mere klart kan jeg ikke give udtryk for min holdning, men det er på linje med udenlandske rapporter opfattelsen, at den teknologiske udvikling naturligvis har gjort, at man ikke kan afvise, at der kan foretages en elektronisk aflytning. Så sådan ligger landet med hensyn til den del af spørgsmålet.

Så spørger hr. Albrechtsen videre generelt om regeringens kendskab til USA's og Storbritanniens aflytningssystemer. Til det kan jeg kun sige, at Forsvarets Efterretningstjenestes virksomhed er fuldkommen og aldeles afhængig af et samarbejde med andre landes efterretningstjenester, herunder også USA's og Storbritanniens. Skam skulle have andet. Det er dem, vi arbejder sammen med bl.a. på Balkan og nu også i Afghanistan for at bekæmpe terrornetværket der.

Det samarbejde er i sagens natur overordentlig følsomt og bygger på gensidig fortrolighed. Det er derfor ikke muligt her i Folketinget at komme ind på, hvilket kendskab vi har i Danmark til andre landes efterretningstjenester.

På tilsvarende vis kan jeg på justitsministerens vegne oplyse, at de opgaver, Politiets Efter-

retningstjeneste skal varetage, også forudsætter et samarbejde med andre landes tjenester. Det er også her en almindelig forudsætning, at der ikke gives oplysninger om samarbejdet eller kendskabet til disse tjenesters kapaciteter.

Lad mig her tilføje, at jeg tror, at hr. Albrechtsen vil være på det rene med, at det, når vi går nogle år tilbage, også ville have været meget svært at tilvejebringe oplysninger om de aktiviteter, KGB udøvede bl.a. her i landet.

Kl. 10.15

Terrorangrebet i USA den 11. september og den omstændighed, vi der oplevede, har naturligvis øget behovet for efterretningsmæssigt samarbejde nationalt og på tværs af landegrænserne. Det er der en generel enighed om i de internationale organisationer og lande, vi samarbejder med: NATO, EU og andre. Og fra dansk side har vi jo allerede taget en række tiltag, som jeg senere kort kommer ind på.

Med hensyn til mulighederne for at opnå aftaler med USA og Storbritannien om forbud mod, som det hedder i forespørgslen, ulovlig aflytning og statslig industrispionage, så vil jeg først sige, at der i selve formuleringen af spørgsmålet jo ligger en formodning om, nærmest et angreb på, at USA og Storbritannien rent faktisk foretager ulovlig aflytning. Jeg ved ikke, hvor hr. Albrechtsen har en sådan viden fra, for jeg har den ikke.

Men lad mig dernæst sige, at hvis man stillede begrænsninger i andre landes muligheder for at aflytte elektronisk kommunikation, så ville det jo indebære, at man berørte disse landes helt vitale sikkerhedsinteresser. De interesser er øget efter den 11. september. Den gensidige overholdelse af sådan nogle aftaler, hvis de kunne indgås, ville i øvrigt være umulig at kontrollere. Jeg finder det derfor urealistisk at forestille sig, at sådanne aftaler vil have nogen værdi.

Der er én måde at sikre sig på, og det er stærkest mulig kryptering. Det var den tidligere regerings opfattelse, og det er også den nuværende regerings opfattelse.

Lad mig så til slut knytte et par bemærkninger til forholdene efter den 11. september og efterretningstjenesternes forhold.

Angrebet på USA den dag var et angreb mod hele den vestlige civilisation, vores demokratier og vores levevis som helhed. Disse angreb viser på udtrykkelig, alt for udtrykkelig vis, at vi står over for nogle asymmetriske grænsoverskridende terrortrusler, som fra begyndelsen af 1990'erne er blevet øget. Vi har vidst det, og det

er indgået i NATO's sikkerhedsvurderinger, at terror var en sikkerhedsrisiko, men jeg havde ikke forestillet mig dengang, at det var blevet så manifesteret, som det blev den 11. september.

De begivenheder har gjort, at vi må justere vores trusselsopfattelse. Der har vist sig et behov for at styrke efterretningstjenesterne, begge vores tjenester i Danmark. Det tog den tidligere regering initiativ til, og det fik den tidligere regering fuld opbakning til fra den nuværende regerings partier.

Såvel PET's som FE's muligheder for at sikre danske interesser og danske statsborgeres liv og helbred er blevet forøget. Det er velkendt, at der er tilført ressourcer til de to tjenester, og vi arbejder på tværs af landegrænserne i NATO- og EU-sammenhæng med andre landes tjenester, og det arbejde vil blive fortsat ufortrødent.

Samarbejdet bygger, som jeg sagde, på fortrolighed, gensidig fortrolighed. Oplysningerne om arbejdet er overordentlig sensitive. Vi informerer løbende i regeringen Kontroludvalget for efterretningstjenesterne om spørgsmål, der har betydning, men de egner sig ikke til at blive udbredt i en større sammenhæng.

Så lad mig slutte med at sige, at regeringens linje er den samme som den tidligere regerings. Det er vitalt, at efterretningstjenesterne har ro og fred, og det agter den nuværende regering ikke at ændre på.

Kl. 10.20

Forhandling

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes jo, at det er overraskende og i og for sig dybt rystende, at den nye regering har tænkt sig at overtage den totale lukkethed, der var omkring det her spørgsmål hos den tidligere regering, og de sandsynligvis direkte forkerte forklaringer, som den daværende regering gang på gang gav Folketinget.

Jeg vil godt spørge ministeren, om ikke det er korrekt, som det blev oplyst i december i Ekstra Bladet, at der lå rapporter hos danske ministre, som klart dokumenterede eksistensen af Echelonssystemet.

I den offentlige version blev de passager i rapporterne, som berørte Echelon, ganske vist slettet af regeringen eller af administrationen. Den offentligt tilgængelige udgave indeholdt ikke de afsnit, der dokumenterer eksistensen af Echelon, men det gør altså den hemmelige ver-

sion, der ifølge mine oplysninger stadig væk ligger hos regeringen. Jeg vil godt bede ministeren bekræfte, at det er sådan. Det vil sige, at de oplysninger, som man giver Folketinget, altså ikke er retvisende. Man ved det godt. Det er selvfølgelig skuffende, at den nye regering nu påtager sig medansvaret for at føre Folketinget bag lyset.

Så vil jeg godt stille et spørgsmål til ministeren. Det aflytningsanlæg, som er under opførelse i Hjørring, er jo et anlæg, der har været besluttet og gennem mystiske og hemmelige bevilninger finansieret, muligvis i strid med de bevillingsretlige regler. Det er aldrig blevet opklaret fuldt ud. Vi kan jo ikke få adgang til disse papirer. Men det blev besluttet i 1998, og så siger oberstløjtnant Carsten Nielsen fra Forsvarets Efterretningstjeneste i Politiken den 26. december 2001: Begrundelsen for at opføre dette nye materiel på vores station, hvorfra der kan gennemføres elektronisk efterretningsindhentning, ja, det er en del af terrorpakken og relaterer sig direkte til antiterroraktiviteter og arbejde inden for terroristområdet.

Nu hedder det sig altså fra Forsvarets Efterretningstjeneste, at den station – besluttet af den tidligere regering, opført på basis af mystiske bevilling, og hvor man i sin tid påstod, at årsagen til, at man lavede en, var for at sikre den militære kommunikation til danske styrker i det tidligere Jugoslavien – nu er begrundet i den 11. september.

Man må sige, at man har været meget forudseende i den danske efterretningstjeneste. Det er egentlig mærkeligt, at man ikke har givet USA et praj. Det ville da have været pænt og ordentligt, når man nu vidste, hvad der ville ske.

Men jeg vil gerne bede om at få forklaret, om man er enig i de udtalelser, Forsvarets Efterretningstjeneste er kommet med i Politiken. For hvis man er enig i dem, så er det jo en erkendelse af, at den station, det meget store aflytnings-system, man har under opbygning i Hjørring, er begrundet i aflytning af civil kommunikation i samarbejde med amerikanerne. Det er fair nok, men hvorfor kan vi så ikke få en debat om, hvordan man samtidig sikrer borgernes rettigheder? Og hvorfor vil man ikke have internationale aftaler til sikring af borgernes rettigheder?

Vi forlanger kun, at de rettigheder, som er i den amerikanske forfatning og den danske grundlov, også bliver sikret på internationalt plan.

Jeg synes, det er meget skuffende, hvis et flertal i Folketinget vil bruge sin magt til at afvise en

sådan debat, og derfor skal jeg på vegne af fru Margrete Auken og mig selv fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget konstaterer, at der som konsekvens af det øgede internationale samarbejde om aflytning i forbindelse med bekæmpelse af terrorisme er stærkt behov for internationale aftaler til beskyttelse af borgere, organisationer og virksomheder imod spionage og ulovlig aflytning, opfordrer Folketinget regeringen til i indeværende folketingsssamling at fremsende en redegørelse

- om regeringens bestræbelser på at opnå internationale aftaler imod ulovlig aflytning og til sikring af fri kryptering og
- om formålet med og kapaciteten på de danske lyttestationer og herunder regeringens bestræbelser for at sikre, at disse ikke anvendes til ulovlig aflytning.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 24).

Kl. 10.25

Første næstformand (Svend Auken):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se foran*). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Ulrik Kragh (V):

Enhedslisten ønsker med denne forespørgsel oplysning om regeringens kendskab til USA's og Storbritanniens aflytningssystemer, samt om regeringen vil søge at opnå aftaler om forbud mod ulovlig aflytning og statslig industrispionage.

Med hensyn til kendskabet til dette system er Venstre tilfreds med regeringens redegørelse, hvor det oplyses, at man ikke har kendskab til USA's og Storbritanniens aflytningssystemer ud over, hvad man har kunnet læse i pressen og ud over Europa-Parlamentets diskussioner.

Med hensyn til punktet om internationale aftaler vil Venstre ikke pålægge regeringen at skulle søge særlige aftaler med USA og Storbritannien om forbud mod aflytning. USA og Storbritannien er Danmarks nære allierede. Der er et respektfuldt forhold imellem vores lande, og Venstre ønsker ikke at pålægge regeringen opgaver, som vil virke anstødende eller mistænkeliggørende på vores venner, som vi arbejder med i

hele verden for at sikre fred, demokrati og stabilitet.

Det emne, som nævnes i forespørgslen om industrispionage og manglende sikkerhed for brevhemmelighed, er nok det mest relevante i forespørgslen. Vi skal være klar over, at såvel statslige efterretningstjenester og ikkestatslige organisationer har teknisk mulighed for at være med på en lytter overalt. Det er teknisk muligt, og det bliver garanteret gjort, hvis det er sådan, at det er teknisk muligt.

Derfor skal vi anbefale alle, som har behov for sikker kommunikation, at bruge kryptering, og derfor går vi ind for fri kryptering.

Men vi må sige, at vi ikke har behov for at få oplysninger om vores allieredes efterretningstjenesters arbejde lagt frem til offentlig debat. Det kan kun gavne mafiaorganisationer, terrorister, narkohandlere, menneskesmuglere og banditstater, som ikke anerkender demokrati og den vestlige verdens værdier.

Derfor skal jeg også meddele, at vi ikke kan stemme for det fremsatte forslag til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt stille hr. Ulrik Kragh dette spørgsmål: Er han enig i, som det beskrives bl.a. i Politiken den 26. december, at dette anlæg i Hjørring, som er under opførelse, og som altså ifølge Ekstra Bladets oplysninger i dag bliver et af de største og mest effektive aflytningsanlæg til civil kommunikationsaflytning overhovedet i Europa, har det formål, som det bliver sagt i Politiken af oberstløjtnant Carsten Nielsen, at man kan gå ind i samarbejde med amerikanerne om at foretage en aflytningsindsats med henblik på bekæmpelse af terrorisme?

Jeg vil gerne spørge, om han er enig i det, for hvis han er enig i det – det er jo de oplysninger, vi kan basere os på – så er der jo altså også et problem med sikring af borgernes rettigheder i forbindelse med denne massive aflytningsvirksomhed. Jeg vil godt spørge, om hr. Ulrik Kragh er enig i det, eller er det ligegyldigt?

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Jeg kan oplyse hr. Keld Albrechtsen om, at jeg er enig i den beslutning, der er taget om at øge mulighederne for at kunne finde ud af, hvad der foregår i forbindelse med terrorbekæmpelse. Det er en del af terrorpakken, og det kan jeg klart tilslutte mig.

Det er også oplyst tidligere, at der er samarbejde mellem Danmark og andre lande, og det er et sensitivt forhold, som vi ikke kan oplyse om i salen, fordi det kun vil tjene til, at de organisationer og de terrororganisationer, menneskesmuglere og narkohandlere, som jeg nævnte før, vil vide, hvad der foregår, og dermed vil de kunne omgå det. Så derfor har jeg ingen intentioner om, at vi skal diskutere det her, og jeg må henvise til, at den slags er der parlamentarisk kontrol med i Kontroludvalget.

Kl. 10.30

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Vi er enige om – og det er dog et fremskridt i debatten, for det har man ikke tidligere kunnet få nogen fra et regeringsparti til at erkende – at Danmark også besidder et stort aflytningssystem, i hvert fald kommer til det, når anlægget i Hjørring er færdigudbygget, og at det foregår i samarbejde med USA.

Så vil jeg godt spørge hr. Ulrik Kragh, om ikke vi så står med det problem, at hvis vi tillader efterretningsvæsenet at bruge disse systemer, udveksle oplysningerne med hinanden på tværs af grænserne, så er der da et behov for at sikre borgernes retssikkerhed, f.eks. at sikre, at kravet om dommerkendelse bliver fulgt, når danske virksomheder eller danske borgere bliver aflyttet.

Det synes jeg da er et meget grundlæggende spørgsmål, når vi nu er enige om, at denne aflytningsaktivitet foregår og den foregår systematisk og den foregår, det ved alle jo, ikke ved en konkret indhentelse af dommerkendelse i den enkelte situation, sådan som det burde være.

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Til hr. Keld Albrechtsen: Jeg nævnte det før, og jeg vil gerne nævne det igen. Venstre har fuld tilid til, at det, der er blevet foreslået udført af udførelser, er det, der er behov for i forhold til den nye situation, der er opstået efter den 11. september.

Derudover vil jeg sige, at de rettigheder, som hr. Keld Albrechtsen er bekymret for om bliver overholdt, er der parlamentarisk kontrol med i Kontroludvalget, og det er vi tilfredse med. Så er den historie sådan set ikke længere.

Og så vil jeg gerne sige til hr. Keld Albrechtsen, at det eneste, hr. Keld Albrechtsen får ud af de spørgsmål, han stiller, er, at hvis det var så-

dan, at der var den åbenhed, som hr. Keld Albrechtsen efterlyser, ville det kunne misbruges af de terrororganisationer, af de menneskesmulere, af de narkohandlere, som det er vigtigt at man holder øje med. Så hvis formål tjener dette her? Der er parlamentarisk kontrol.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu går jeg ud fra, at hr. Ulrik Kragh er enig med mig i, at dette enorme amerikanske aflytningssystem, som kaldes Echelon, ikke var i stand til at forhindre tragedien den 11. september. Det skyldes, at man systematisk aflytter en hel masse mennesker uden dommerkendelse, men man når ikke frem til steder, hvor der virkelig for alvor planlægges kriminel aktivitet.

Det er velkendt fra USA. Mange eksperter i USA siger: Dette system er spild af milliarder af dollars.

Nu skal vi så til at arbejde på samme måde i Danmark. Det har vi dog fået klarlagt igennem denne forespørgselsdebat. Men vi skal åbenbart gøre det med bind for øjnene, for nu får vi også oplyst, at det gælder aflytning af potentielle narkohandlere og alt muligt. Det bliver altså et meget, meget omfattende aflytningssystem.

Er det så fuldstændig uberettiget, at Enhedslisten og SF rejser spørgsmålet: Hvordan sikrer vi så borgernes rettigheder i den forbindelse? Det er da muligt, der er et behov, som hr. Ulrik Kragh siger. Det kan vi jo ikke se, vi kan jo ikke få adgang til at vurdere materialet, men er der ikke et retssikkerhedsproblem? Jeg kan simpelt hen ikke forstå, at Venstre ikke vil forholde sig til det.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Ulrik Kragh, og så går vi videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Ulrik Kragh (V):

Når hr. Keld Albrechtsen siger, at Echelon ikke forhindrede 11. september, så har han jo indlysende ret, hvis det er sådan, at der er noget, der hedder Echelon, for det ved vi jo ikke noget om, det kan vi læse noget om i pressen.

Det, der netop er vigtigt med en efterretningstjeneste, er alt det, som man ikke opdager at den har fundet ud af – alle de ting, man ikke opdager. Så det at sige, det er spild af penge, synes jeg nok, man skal være sig med nogle gange.

Når hr. Keld Albrechtsen nu trækker ind, at jeg siger, at man bruger det til narkoeftersforskning, vil jeg sige, at det, jeg prøvede at skitsere, var, hvilke problemstillinger der er, som det er relevant at have en efterretningstjeneste til. Jeg har ikke behov for at udbasunere i den diskussion, vi har her, hvad det er, vi undersøger, eller hvordan det er, vi undersøger det. Jeg prøver bare på at forklare hr. Keld Albrechtsen og andre interesserede, hvad det er, vi har en efterretningstjeneste til.

Helt til slut skal jeg sige, at vi er tilfredse med regeringens håndtering af denne sag, og vi har fuld tillid til, at det foregår i den rette ånd i forhold til vores demokratiske rettigheder.

Kl. 10.35

Jan Trøjborg (S):

Vi har jo haft den her debat før, og jeg synes sådan set, at hr. Keld Albrechtsen skal have ros for at tage initiativ til debatten. Jeg synes, det altid er gavnligt at få en debat om, hvordan vi sikrer borgernes rettigheder så optimalt som overhovedet muligt. Og der skal ikke herske tvivl om, at Socialdemokratiet naturligvis altid vil være ekstremt opmærksom på, at tingene foregår lovligt, at vi sikrer borgernes rettigheder fuldstændig optimalt.

Jeg synes da også, det ville være passende, hvis ministrene, justitsministeren og forsvarsministeren, her i debatten i dag erklærer, at det er de fuldstændig enige i, at det, der er ulovligt, skal forblive ulovligt. Det vil myndighederne naturligvis holde et vågent øje med og gribe ind i forhold til. Det mener jeg som udgangspunkt er det vigtigste.

Dernæst kommer der så en anden side af sagen, nemlig debatten om efterretningstjenestene. Der vil jeg gerne tage udgangspunkt i, at et demokratisk samfund – ikke mindst et demokratisk samfund som vores eget meget åbne og dejlige samfund – naturligvis også må besidde ikke alene viljen til at beskytte de demokratiske institutioner, borgerne, men selvfølgelig også evnen til at sikre borgerne så vidt muligt imod kriminelle personer, imod internationale organisationer, der arbejder med kriminel terrorisme som formål og som middel, og i yderste instans naturligvis også eventuelt imod lande, som måtte ønske at true landets indre eller ydre sikkerhed.

Efterretningstjenestene og deres samarbejde med udenlandske partnere er jo en nødvendighed, og jeg skal her blot henlede opmærksomhe-

den på, at i arbejdet for at sikre og beskytte de danskere, der gør tjeneste i international tjeneste for fredens skyld som fredsbevarende styrker i udlandet, er det jo ekstremt vigtigt, at vi har en efterretningstjeneste, som er i stand til at følge sit formål, nemlig at indhente oplysninger, der kan være med til at gøre det muligt for danske medborgere at arbejde enten som politi eller som fredsbevarende styrker i Afrika, på Balkan, eller hvor det ellers måtte være i verden. Der er det altså nødvendigt i en verden, som ikke er ideel, at sikre muligheden for at indhente oplysninger, som skal gøre det muligt for dem så sikkert som muligt at udføre den vigtige opgave, som de er pålagt.

I Socialdemokratiet har vi ikke sådan lige efter regeringsskiftet mistet tilliden til, at ansvaret for efterretningstjenesterne forvaltes korrekt. Jeg tror stadig væk, at de ansvarlige ministre forvalter deres opgave korrekt. Det vil sige, at forsvarsministeren arbejder helt i overensstemmelse med loven om forsvarrets formål, det er § 11, så vidt jeg husker, og justitsministeren i forhold til straffeloven og retsplejeloven.

Det er klart, at det er ministrenes ansvar at føre kontrol med efterretningstjenesterne, men vi vil som opposition selvfølgelig benytte os af mulighederne for i Kontroludvalget for efterretningstjenesterne at få information og kunne stille de fornødne spørgsmål.

Jeg vil blot slutte med at sige til hr. Keld Albrechtsen, ordføreren for forespørgerne, at jeg synes da også, det ville være dejligt, hvis verden var ideel, altså uden kriminalitet, uden kriminelle terrororganisationer, uden lande, der ikke følger internationale spilleregler i øvrigt. Det ville også være ideelt, hvis vi kunne få en verdensregering og vi kunne få et verdensretssystem, således at man der kunne indhente de fornødne tilfældelser til aflytning og til indhentning af oplysninger.

Imidlertid må vi jo nok realistisk indstille os på, at det for tiden ikke er en farbar og realistisk vej. Det er nok en kende naivt, men altså som ideel fordring synes jeg faktisk, at det er meget tiltalende. Imidlertid er det jo fuldstændig umuligt at forestille sig, at der er nogen fremgang i at pålægge regeringen ligefrem at arbejde for det i øjeblikket. Det ville jeg finde en kende ude af fornuftig timing i forhold til, hvad der måtte være af muligheder. Så ideel er verden desværre ikke – og slet ikke i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne sige tak til hr. Trøjborg for to ting.

For det første understregningen af, at regeringen burde understrege behovet for sikring af borgernes retssikkerhed. Jeg er meget glad for, at Socialdemokratiet giver den melding.

For det andet, at man ideelt set og på lang sigt er enig med Enhedslisten og SF i, at der bør laves internationale aftaler.

Jeg er naturligvis ked af, at Socialdemokratiet mener, det skal foregå i et noget langsomt tempo. Men det er dog et fremskridt, at man fra Socialdemokratiets side principielt er enig i, at det er noget, der bør arbejdes for. Det vil jo sige, vi kan forvente, at når vi på et senere tidspunkt kommer med et forslag, vil vi nærme os det tidspunkt, hvor hr. Trøjborg mener, at tiden er moden.

Så vil jeg godt spørge hr. Trøjborg: Hvad mener hr. Trøjborg om de oplysninger, Ekstra Bladet har fremlagt om bl.a. hans eget kendskab til Echelon?

(Kort bemærkning).

Jan Trøjborg (S):

Jeg tror, jeg i en anden egenskab har haft mulighed for at besvare lignende spørgsmål. Det er jo således, som regeringen også har besvaret i dag, at vi ikke har noget præcist kendskab til efterretningssamarbejde af et bestemt navn, men skal da bestemt ikke afvise, at det eksisterer. Jeg tror også, at jeg mange gange fra denne talerstol har sagt, at internationalt samarbejde mellem efterretningstjenester naturligvis eksisterer, og jeg synes også, det er meget fornuftigt.

Det, der er vigtigt for mig, er jo, at det foregår efter reglerne i dansk lovgivning, for så vidt angår dansk deltagelse, og jeg vil meget gerne understrege, at det er helt uden for enhver tvivl regeringens pligt, ministrenes ansvar at føre kontrol med efterretningstjenesterne, således at de følger lovens formål og intentioner.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Når jeg stiller det spørgsmål til hr. Jan Trøjborg, er det, fordi jeg mener, at den tidligere regering har efterladt sig en sag, som det ville være i alles interesse at man fik ryddet op i – også for at den ikke senere hen skal blive ved med at forfølge tidligere ministre.

Det er de oplysninger om, at der forelå en rapport fra Erhvervsfremme Styrelsen, hvori det

klart og tydeligt – og det er jo en statslig myndighed – fremgår, at Echelon eksisterer, at man har fuldt kendskab til det. Den rapport har ligget på ministrenes bord. Det går jeg ud fra hr. Jan Trøjborg er enig i. Så sker der efterfølgende det, at da den bliver offentliggjort, sletter man de afsnit, som vedrører eksistensen af Echelon, muligvis for at få den til at passe sammen med de officielle forklaringer.

Det synes jeg er et problem. Det er nu et problem, som de nye ministre har overtaget. Men det er et problem, som jeg synes Socialdemokratiet skulle se at få ryddet op i, sådan at vi sammen kan starte på bar bund i den her sag.

Det ville jeg nemlig meget gerne samarbejde med hr. Jan Trøjborg om at komme videre med, men vi bliver nødt til at have ryddet op i fortiden.

(Kort bemærkning).

Jan Trøjborg (S):

Jeg gør det kort. Jeg vil blot sige, at der jo ikke er noget som helst ulovligt i et internationalt efterretningssamarbejde. Det, der er vigtigt, er naturligvis, at det, vi har ansvar for, og det, vi har mulighed for at påvirke, sikrer vi foregår i nøje overensstemmelse med dansk lovgivning.

Så kan jeg for øvrigt ikke genkende det forløb, som hr. Keld Albrechtsen skitserer her.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Så vil jeg godt bede forsvarsministeren om at redegøre for den sag, for nu ligger de dokumenter jo i den nuværende regerings administration.

Jeg synes, det er et problem, hvis det er sådan, at man har haft rapporter liggende, som dokumenterer kendskabet til Echelonssystemet og måske også dokumenterer Danmarks forbindelse til dette system, at man så har en offentlig udgave, hvor disse oplysninger er slettet. Det er et problem, også fordi den nye regering dermed har et kendskab til Echelon, som den ikke vil stå ved.

Kl. 10.45

Jeg vil godt spørge forsvarsministeren, om vi så ikke kan få en redegørelse for det problem med den rapport, således at vi kan få den sag ud af verden og komme videre med at diskutere, hvordan man sikrer borgernes retsstilling.

Jesper Langballe (DF):

Det Big Brother-perspektiv, der tegner sig med mulighederne for elektronisk overvågning, er

skræmmende, der er ingen af os, der kan lide tanken. At Echelon eksisterer må betragtes som en nagelfast og meget velbeskrevet kendsgerning.

Men navnet Echelon er jo egentlig ikke det afgørende. Det afgørende er, at muligheden findes, og at man er naiv, hvis man tvivler på, at muligheden bliver brugt. Men lige så naiv er troen på, at man kan fjerne problemet ved at vedtage et internationalt forbud.

Det minder mig ærligt talt om præsten i Randlev, der under napoleonskrigene for 200 år siden foreslog et internationalt forbud mod krig. Og da krig fremkaldes af egennytte, så ville den gode mand også have egennytten forbudt ved lov og behørigt straffet, hvis den trods forbuddet alligevel skulle vise sig. Det er en form for troskyldighed, som i dag trives særligt på venstrefløjen.

Er der nogen, der for alvor kan tro, at hvis den danske regering henvender sig til Storbritannien og USA og foreslår et internationalt forbud mod elektronisk aflytning, så vil de svare »undskyld, vi gør det aldrig mere«, og så vil de pakke al grejet sammen? Der er faktisk områder af virkeligheden, over for hvilke love og forbud og viljen til internationale aftaler er magtesløse. Og forbuddet, som ingen djævel alligevel kan håndhæve, bør man holde sig fra at udstede.

Den bedste beskyttelse er indtil videre en vågen presse, der kan afdække mest muligt, så folk kender risici, og så de krypteringsbeskyttelser, der går frem sideløbende med truslen. Elektronisk betingede problemer imødegås bedst ad elektronisk vej og ikke ved politiske besværgelser. Der er jo sørget for, at den elektroniske kommunikationsteknik ikke vokser ind i himlen. Jo bedre den bliver, des mere sårbar er den.

Den teknologi, som vi jo alle gerne så beskyttet, er den selv samme, som, i takt med at den forbedres, angriber sig selv, når den bruges til overvågning og til hackerangreb og virussepidemier. De, der vil bryde ind i kommunikationsnettet enten for at overvåge eller for at sabotere det, får ved den stigende datakraft stadig større fordele på deres side. Der er faktisk kun én kommunikationsform, der er hundrede procent sikker, siger de professionelle, og det er en konvolut med et frimærke på til 4 kr., og den metode lader sig faktisk stadig anvende.

Det konkrete spørgsmål er så, hvad vores egne efterretningstjenester medvirker til, og her mener Dansk Folkeparti ikke, at Folketingets partier skal snøre de hemmelige tjeneste ind i en

spændetroje. Både i NATO-sammenhæng og i internationalt, bilateralt politisamarbejde må politiet beskytte os med de midler, der nu engang eksisterer til at efterforske og bekæmpe international terror, narkotikahandel, menneskesmugling osv. Det er jo også det, der, som det er nævnt, i princippet lægges op til med terrorpakken, og jeg synes ikke, at det her er det mest skræmmende ved den pakke.

Hvis man afvæbner militæret og politiet, så opruster man fjenden og forbryderne, det har regeringen – ligesom den foregående regering – gjort ret i at se i øjnene. Og jeg kan godt følge forespørgerne i ønsket om større oprigtighed, at man virkelig kaldte en spade for en spade, og derfor kunne jeg næsten føle mig fristet til at spørge forsvarsministeren, om ikke vi kunne få en slags garanti for, at Danmark deltager i Echelon, sådan at vi i hvert fald høster de efterretningsmæssige fordele og ikke kun de retssikkerhedsmæssige ulemper.

Men det er klart, at jeg ikke vil stille det spørgsmål, hvis det betyder, at forsvarsministeren også skal ind på, som der står i forslaget til vedtagelse, at redegøre for formålet med og kapaciteten på de danske lyttestationer, for at oplyse om dét vil jo simpelt hen være landsskadelig virksomhed.

Kl. 10.50

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg har blot et enkelt spørgsmål til hr. Langballe. Jeg undrer mig lidt over den store begejstring for den skrevne kommunikation symboliseret ved konvolutten med et frimærke på. Der findes jo regler for at bryde brevhemmeligheden f.eks. i dansk retsplejelov. Hvis man vil undersøge, om en person skriver noget forkert til nogle forkerte, så kan politiet få tilladelse til at bryde brevhemmeligheden, så det er da ikke engang sikkert.

Jeg havde håbet på, at hr. Jesper Langballe ville sige, at det eneste, der var helt sikkert, var at mødes personligt og tale sammen og være så langt ude på en græsplæne, at man var sikker på, at der ikke var nogen i nærheden, der lyttede. Det er jo den eneste form for kommunikation, som er helt beskyttet; brevhemmeligheden kan brydes.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Det har fru Elisabeth Arnold da fuldstændig ret i, heller ikke brevhemmeligheden er ét hundrede procent sikker, men breve har dog den fordel, at man kan se, om konvolutten har været åbnet eller ej, så jeg vil stadig væk sige, at der ikke er nogen trussel mod brevhemmeligheden, når det drejer sig om skrevet post, det er der i det andet tilfælde.

Og rent logisk er det da klart, at brevhemmeligheden da også bør omfatte den elektroniske post. Sagen er jo bare, at vore definitioner af, hvad der er logisk, ikke altid følges af den faktuelle virkelighed, og brevene er nogenlunde sikre. Den elektroniske kommunikation er det ikke, og den bliver det heller ikke, uanset hvor meget vi vedtager i Folketinget.

Helge Adam Møller (KF):

Enhedslisten med hr. Keld Albrechtsen i spidsen har jo stillet et forslag til vedtagelse her i Folketinget, og det er interessant, at den sidste pind siger, at man godt vil have, at regeringen fremsender en redegørelse, som forklarer om formålet med og kapaciteten på de danske lyttestationer.

Hvis dette forslag til vedtagelse blev vedtaget, ville det jo være direkte landsskadeligt, der er jeg fuldstændig enig med hr. Langballe, og derfor kan hverken jeg eller Det Konservative Folkeparti selvfølgelig stemme for det, tværtimod stemmer vi imod.

Så er det jo femte eller sjette gang inden for en 5-6 år, vi har denne her debat, stort set den samme, senest var det den 24. april sidste år, men jeg vil godt sige tak til forsvarsministeren for en tale, som grundigt, omhyggeligt og detaljeret, så detaljeret, som det nu kan gøres, når det drejer sig om noget så følsomt som et lands efterretningstjenester, satte tingene på plads, og den konservative folketingsgruppe kan fuldt og helt tilslutte sig de synspunkter, som forsvarsministeren fremlagde dels på egne vegne og dels på justitsministerens vegne.

Jeg vil derfor kun gøre fem korte betragtninger.

For det første: Jeg ved ikke, om der eksisterer det såkaldte Echelonsamarbejde, men noget taler for, at det eksisterer i den ene eller anden form. Samtidig er jeg ret sikker på, at der rundt i verden finder sig flere forskellige former for samarbejde mellem regeringer, nationer eller organisationer af efterretningsmæssig art, og jeg er

også sikker på, at i forbindelse med dette foregår der sikkert i enkelte tilfælde eller i nogle tilfælde ulovlig aflytning og forskellige former for industrispionage.

Sådan er verden. Det kan virksomheder ikke forhindre, og det kan Danmark ikke forhindre, men vi kan selvfølgelig gardere os imod det ved hjælp af kryptering. Lad mig derfor slå fast, at den eneste effektive gardering mod og løsning på aflytning eller industrispionage er en effektiv kryptering.

Kl. 10.55

For det andet: Danmarks egen sikkerhed er jo snævert forbundet med det virke, der foregår i forsvarsret og i politiets efterretningstjenester. Derfor hilser vi med tilfredshed, at den tidligere regering, hvor den tidligere forsvarsminister sad, straks efter den 11. september påbegyndte den nødvendige udbygning af disse to tjenester. Og vi hilser med tilfredshed, at den nuværende regering fuldfører denne nødvendige indsats.

For det tredje: De danske efterretningstjenester kan ikke virke effektivt, medmindre de arbejder tæt sammen med udenlandske landes efterretningstjenester, selvfølgelig først og fremmest med vores NATO- og vores EU-partnere, men også med andre.

For det fjerde: Enhver form for effektivt samarbejde mellem efterretningstjenester i forskellige lande bygger på en absolut fortrolighed og et gensidigt tillidsforhold mellem de lande, man arbejder sammen med. Svigter man det tillidsforhold bare en enkelt gang og dermed røber nogle kilder, så udtørres kilderne og efterretningsstrømmen øjeblikkelig. Det ved enhver, der har beskæftiget sig professionelt med dette.

Derfor er det selvfølgelig vigtigt, at Danmark ikke iværksætter selvstændige initiativer over for andre lande, som vil kunne skade samarbejdsmulighederne med disse lande i fremtiden og specielt da ikke, hvis sådanne initiativer ikke vil have nogen reel værdi.

Og så det femte og sidste helt overordnede konservative synspunkt: I et demokratisk land skal vi have viljen og også evnen til at sikre os mod personer, organisationer eller lande, som ønsker at true vores indre eller ydre sikkerhed. Et demokrati har efter min opfattelse både en ret og en pligt til at beskytte sig selv, for gør vi ikke det, så tager vi efter min og konservativ opfattelse ikke demokratiet alvorligt.

Det er derfor, vi i Danmark har såvel forsvarrets som politiets efterretningstjenester. Det er

derfor, de i fortrolighed og i hemmelighed samarbejder med en lang række andre landes efterretningstjenester, og det er til gavn for Danmark.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Helge Adam Møller mente ligesom også Dansk Folkeparti, at det ville være landsskadelig virksomhed at vedtage den sidste sætning i Enhedslistens og SF's forslag til vedtagelse. Det er der, hvor vi beder om at få en redegørelse for formålet med og kapaciteten for de danske lyttestationer.

Jeg vil godt spørge hr. Helge Adam Møller: Hvordan kan det være landsskadelig virksomhed, at befolkningen får at vide, om det var korrekt, da den daværende regering i sin tid sagde, at den bevilling var til at sikre kommunikationen til de danske styrker i det tidligere Jugoslavien? Det var det påskud, man gav dengang. Så lavede man efterfølgende begrundelsen om, og efter 11. september hedder det sig, at beslutningen var truffet på baggrund af bekæmpelse af terror. Noget af en efterrationalisering, vil jeg nok sige.

Jeg synes da, den danske befolkning har krav på at vide, hvad det materiel kan. Ikke hemmelige detaljer, det står der ikke noget om, at der skal oplyses. Men bare, hvad det er for en efterretningstjeneste, vi er ved at opbygge, og hvad formål den har. Det kan da ikke være urimeligt, at befolkningen får en orientering herom.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jamen så en enkelt ting til hr. Keld Albrechtsen. Jeg vil da godt røbe her, hvad formålet er. Formålet er at sikre danske interesser, at sikre danske soldater og nødhjælpsarbejdere i udlandet mod farer, at sikre Danmark bedst muligt mod terrorangreb, terroraktiviteter. Det er da klart.

Og man har en kapacitet, således at man i gamle dage kunne aflytte forskellige spændende tingovre i Warszawa-pagtlandene og i dag kan sikre sig, at de steder rundt i verden, hvor vi har danske enheder osv., bliver sikret bedst muligt, således at danske soldater, mænd og kvinder, danske nødhjælpsarbejdere, der er ude, får så trygt et miljø, som det overhovedet er muligt, hvad enten det er i Afghanistan, i Makedonien osv. Det ved hr. Keld Albrechtsen jo godt.

Kl. 11.00

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu ved hr. Helge Adam Møller jo godt, at hvis formålet var at sikre de danske styrker i udlandet, ville det ikke være nødvendigt med bare en tiendedel af det, der opføres i Hjørring, og derfor har man efterfølgende sagt efter den 11. september, at man havde truffet den beslutning for at bekæmpe terrorisme. O.k., men vi vil gerne have at vide: I hvilket omfang vil dette system blive anvendt til aflytning af civil kommunikation? Hvilke borgere vil blive aflyttet?

Det blev nævnt af Venstres ordfører, at det var dem, der var mistænkt for narkohandel osv., altså en meget bred kreds af borgere. Alt, hvad der er kriminelt, kan åbenbart gøres til genstand for en sådan systematisk elektronisk overvågning af borgerne.

Det må også være muligt at beskrive formålet. Hvad er den danske efterretningstjenestes opgave med hensyn til at overvåge mennesker gennem aflytning? Vi beder ikke hr. Helge Adam Møller om en masse fortrolige detaljer om, hvem man har aflyttet og dit og dat, selvfølgelig gør vi ikke det. Vi vil bare gerne have at vide: Hvad er formålet med den danske efterretningstjenestes aflytning, og hvem kontrollerer på betryggende måde, at den ikke sker i strid med grundloven?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Ingen danske borgere bliver aflyttet af Forsvarets Efterretningstjeneste. Det er de ikke blevet de sidste 50 år, det blev de heller ikke i går, det bliver de heller ikke i dag, og det bliver de heller ikke i fremtiden.

Politiets Efterretningstjeneste arbejder efter de love, der gælder, bl.a. retsplejeloven. Der skal dommerkendelser til, sådan er det, og hvem kontrollerer det? Det gør ministeren. Og hvem kontrollerer ministeren? Det gør bl.a. Folketingets Kontroludvalg med fem folketingsmedlemmer. Der er altså opbygget et parlamentarisk system, men jeg må da indrømme, at jeg indimellem er glad over, at hr. Keld Albrechtsen ikke sidder i Kontroludvalget.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må indrømme, at det var en overraskende oplysning, hr. Helge Adam Møller fremkom med: at dette enorme aflytningsapparat, som bygges i Hjørring, ikke vil blive anvendt til at af-

lytte danske borgere. Det var udtalelsen, og jeg vil godt spørge, om ministeren kan bekræfte den udtalelse, for det vil være en sensationel bedømmelse af det anlæg.

Hvis det er rigtigt, må man stille dette spørgsmål: Hvorfor har man opført det anlæg med henvisning til, at man vil bekæmpe alle disse forskellige former for kriminalitet? Det hænger jo ikke rigtig sammen, og det var derfor, vi bad om lidt mere oprigtighed i denne debat for at få tingene på bordet. Nu får vi i stedet nogle selvmodsigende forklaringer, som ikke hænger sammen på nogen som helst måde, men det ville glæde mig, hvis forsvarsministeren kan bekræfte den oplysning, at anlægget i Hjørring ikke vil blive anvendt til at aflytte danske borgere, og at det heller ikke vil blive anvendt til at udveksle oplysninger med amerikanerne om aflytning af danske borgere.

(Kort bemærkning).

Jesper Langballe (DF):

Der er jo lidt mummiespil i det her, og det må der nødvendigvis være, når en regering og regeringspartier skal udtale sig i Folketingssalen om efterretningsanliggender.

Men hvis vi nu tager det fuldstændig teoretisk, synes jeg, der er lidt besynderligt ved hr. Keld Albrechtsens idé om, at man kan aflytte ...

Første næstformand (Svend Auken):

Undskyld, men det er korte bemærkninger til hr. Helge Adam Møller.

Jesper Langballe (DF):

Det er en kort bemærkning til hr. Helge Adam Møller. Må jeg ikke begrunde den?

Første næstformand (Svend Auken):

Så er alt i orden, så er alt i orden.

Jesper Langballe (DF):

Tak.

Det er, som om det ligger i denne forespørgsel – og det blev også udtalt i tv i morges – at man skulle kunne sortere på forhånd, så man kun aflytter terrorister, men ikke pæne civile borgere. Jeg vil godt spørge hr. Helge Adam Møller: Hvis vi nu tager det fuldstændig principielt og teoretisk, mener hr. Helge Adam Møller så, at det vil være muligt på forhånd at skelne mellem terrorister og pæne civile borgere, før man aflytter, eller hvad?

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Det gælder jo stort set for al teknik, ligesom det gælder for papirkniven oppe på folketingsmedlemmernes kontorer, at den kan bruges lovligt, og at den kan bruges ulovligt. Kniven, man sidder og sprætter sit brev op med, er lovlig, men man kan jo også bruge den til at stikke et andet folketingsmedlem i ryggen, og så er den ulovlig. Det er der selvfølgelig ingen der har lyst til at gøre, men alt kan misbruges.

Kl. 11.05

Men det, der for mig er det afgørende, og som jeg godt vil slå fast én gang til, er: Forsvarets Efterretningstjeneste aflytter ikke nogen danske statsborgere. Slut, finale!

Første næstformand (Svend Auken):

Fru Margrete Auken som ordfører.

Margrete Auken (SF):

Jeg tror godt, vi kan slå fast, at det her findes, og jeg forstår egentlig ikke, at det ikke bare bliver sagt, for vi ved det da godt.

Jeg er fuldstændig enig med Dansk Folkeparti i, at det bliver noget underligt mummiespil, når man bliver ved med at foregive, at man ikke ved, om det findes eller ej, for det gør det. Men det er sådan set ikke det, der er det afgørende. Det afgørende er, hvordan vi forholder os til det.

Når vi sammen med Enhedslisten har bedt om at få oplysninger om kapaciteten og formålet, er det, som det blev sagt lige før, selvfølgelig ikke, fordi vi skal have noget at vide i detaljer, for det ville jo være absurd. Det er en viden, som eventuelle fjender i hvert fald har, de kender formålet og kapaciteten. Men jeg synes, det var nyttigt, hvis vi også kunne får de oplysninger, så vi kan diskutere, hvad det er, der bygges op i øjeblikket.

Lad det være fuldstændig klart, at SF og også Enhedslisten, går jeg ud fra, er enige i, at vi skal have et ordentligt efterretningsvæsen. Vi er faktisk en hel del, der mener, at det, der skete den 11. september, afslørede rigtig meget diletantisk juks i de vestlige efterretningsvæsen. Det var grotesk, at sådan noget kunne ske. Det var grotesk, at man virkelig havde siddet og sovet så meget, og at man ikke havde folk, der kan arabisk og farsi, i det amerikanske efterretningsvæsen. Det var fuldstændig komisk og pinligt, så selvfølgelig skal man have det.

Jeg kan lige sige, også til oplysning for Dansk Folkeparti, at selv det mindste hoved tænker

bedre end fordomme, og derfor vil jeg anbefale, at man bruger hovedet. Vi går ikke ind for, at man skal afvæbne militæret, og vi går ikke ind for, at man ikke skal have et efterretningsvæsen; så er det på plads. Vi går ind for, at man har det, og det har vi sådan set sagt i masser af år, så bare brug hovedet, så får vi en bedre debat.

Derudover vil jeg sige, at det springende punkt nu er, hvordan vi undgår, at f.eks. det, der skete 11. september, bliver en sejr for terroristerne. Jeg er enig med forsvarsministeren i, at angrebet var et angreb på de åbne demokratier, og de må ikke bryde sammen på grund af den 11. september. Det må altså ikke blive en så enorm sejr for terroristerne, at de kan gå ud og sige: Se bare, det holdt ikke en meter. Der skulle ikke ret meget til, så lukkede de åbne samfund sig, så gik hele overvågningen i gang, så var det sket med det alt sammen. Det synes jeg er den virkelige fare, vi står over for i øjeblikket.

Det hænger også sammen med antiterrorloven, hvor man tilsidesætter en masse af vores beskyttelse, fordi vi ikke er stærke nok. Vi har haft diskussionen her i Folketinget: Hvor meget skal vi lukke af, så vi ikke kommer til at ligge dér, hvor f.eks. Folketinget kan ligne nogle, der ligger blandt fjender i fjendeland, i stedet for at være blandt venner? Vi skal turde have en åbenhed, men der skal selvfølgelig være fornuftig kontrol. Opgaven må altid være at finde den rigtige balance, men ikke på forhånd at sige, at det kan vi ikke beskæftige os med, for så går det helt galt, enten til den ene eller til den anden side.

Vi har bedt om, at man nu får styr på, hvad det drejer sig om, og melder overordnet, hvad formålet er. Vi beder også ministeren sige: Kan vi dog ikke indlede et samarbejde i god tid? Selvfølgelig ministeren er ærlig, når han siger, han er usikker, er det jo ikke nogen forhindring for, at man tager kontakt med de andre usikre venner rundt omkring i USA og England og EU og siger: Hvordan får vi bygget et system op, så vi ikke forgriber os på de gældende love, både nationalt og internationalt, altså både det, der ligger i menneskerettighedskonventioner osv., og det, der ligger i vores egen lovgivning, så vi kan beskytte borgerne og beskytte industrierne osv.? Hvordan får vi det lavet?

Jeg var i slutningen af januar i Europarådet, hvor et meget stort flertal vedtog en anbefaling til regeringerne om at tage højde for, at når man nu lavede denne antiterrorlovgivning, forbrød man sig ikke på nogen måde mod de regler, der gælder i civiliserede, vestlige samfund. Det var

en massiv erklæring, og vi sagde bl.a., at der ikke må udleveres til lande, hvor man risikerer dødsstraf. Det var ikke helt enstemmigt, der var vist et par russere, der stemte imod, men det var næsten enstemmigt og i øvrigt efter indstilling fra et enigt Ministerråd. Også i spørgsmålet om retsforfølgelse var vi på niveau med de standarder, som findes i Europarådets konventioner og betingelser i øvrigt.

Kl. 11.10

Jeg vil egentlig bede ministeren om igen at tænke over, om det dog ikke var en idé, at vi siger, at vi godt vil være med på det niveau. Terroristerne skal ikke vinde over os og vise, at vore åbne samfund ikke kan holde til noget som helst.

Elisabeth Arnold (RV):

Det er nu fjerde gang i alt, at vi skal diskutere Echelon her i Folketingssalen, men det er dog første gang efter den 11. september, og det giver måske nok debatten en vis aktualitet. Den har i hvert fald fået større betydning end de sidste tre gange, vi diskuterede spørgsmålet.

Der er ingen tvivl om, at hvis der har været medlemmer af Folketinget, der har været i tvivl om nødvendigheden af efterretningstjenester før den 11. september, må denne tvivl være bortvejet nu. Jeg tror, at selv Enhedslisten er klar over, at det er nødvendigt at have efterretningstjenester og samarbejde mellem forskellige landes efterretningstjenester for at forhindre, at grænseoverskridende kriminalitet får magten over vores samfund.

For Det Radikale Venstres vedkommende kan jeg sige, at vi hele tiden har ment, at efterretningstjenester er, om jeg så må sige, et nødvendigt onde. Demokratiet må beskytte sig, selv om det af og til må ty til at bruge midler, som ikke er fuldt demokratiske. Det må i sagens natur foregå hemmeligt og foregå under en parlamentarisk kontrol, som det er vanskeligt at se effekten af, for de, der sidder i Folketingets Kontroludvalg, må jo ikke fortælle deres observationer til nogen, altså heller ikke til deres egne partifæller. De sidder derfor inde med en viden, som kun de selv skal bære byrden af, og som vi andre må stole på, de forvalter på en fornuftig måde, og det er det dilemma, vi er i. Demokratiet må beskytte sig med alle midler, også med midler, som i virkeligheden er lukkede og udemokratiske.

Forespørgslen handler, om jeg så må sige, om det sædvanlige: hvad kender regeringen til USA's og Storbritanniens aflytningssystemer, og

hvad kender man til Echelon? Personlig er jeg helt sikker på, at Echelon findes, men jeg kan ikke bevise det. Jeg ved ikke, hvordan det ser ud, jeg ved ikke, hvordan det er opbygget, og jeg ved ikke, hvilke stater der deltager i det. Det har vi aldrig kunnet få oplyst. Det er meget godt, som hr. Jesper Langballe sagde for lidt siden, at vi skal have en vågen presse, men der er jo ikke nogen, der kan verificere eller bevise, at det, den vågne presse skriver, er rigtigt. Vi kan ikke få beviset i hånden for, hvad det er for noget, og hvilke lande der er med.

Vi har hørt fra rygtedannelser og fra den såkaldt vågne presse, at det er et samarbejde, der specielt er opbygget omkring de lande, som tidligere har været engelske kolonier, altså Commonwealth-organisationen. Det vil sige, at i EU-kredsen er der kun ét land, som man kan drage til ansvar for dette samarbejde, og det er Storbritannien. Ellers har vi ikke nogen muligheder for at få oplysninger, for vi har ingen adgang til den kreds af lande, som skulle være omfattet af dette aflytningssystem.

Som sagt: Jeg tror, det findes, men jeg har ikke mulighed for at kontrollere det, og jeg har ingen mulighed for at vide, hvordan det er. Jeg må have tillid til, at de regeringsrepræsentanter, som har udtalt sig i de mange forespørgselsdebatter, vi har haft, optræder sandfærdigt, når de siger, at de ikke kan oplyse noget om det, og at de ikke har noget direkte samarbejde med Echelonområdet, men at de selvfølgelig samarbejder med USA's og Storbritanniens efterretningssvæner, fordi de er vore partnere i det internationale samarbejde og vi i øvrigt har mange fælles interesser rundt omkring på kloden i de aktioner, vi er med i.

Om internationale aftaler, som forespørgslen også lægger op til, vil jeg blot sige, at jeg er fuldstændig enig i, at det er en smuk tanke, og at det er vigtigt at have internationale aftaler; men på dette område vil internationale aftaler give en falsk tryghed. De kan ikke håndhæves, og man kan ikke gardere sig mod, at de bliver overtrådt. Den eneste trøst, vi kan give folk, er i virkeligheden at sige, at man må beskytte sig selv. Man må beskytte sig ved kryptering, og hvis ikke man kan klare det, må man kommunikere på anden vis.

Man kan ikke garantere, at aflytningssystemer ikke bliver anvendt til noget, der ikke er i overensstemmelse med f.eks. dansk lovgivning. Man kan kun håbe på, at de personer, der har sæde i Kontroludvalget, er tilstrækkelig pågaaen-

de over for den minister, der har ansvaret, beder om at få redegørelser og beder om at få svar på, i hvilket omfang de pågældende aflytningssystemer bliver anvendt til noget, som selvfølgelig skal holde sig inden for dansk lovgivning.

Kl. 11.15

Så jeg vil opfordre meget til, at Kontroludvalgets medlemmer bruger den beføjelse, de har i Kontroludvalget, til at kontrollere ministeren. Det er vort eneste håb. Vi, der ikke sidder i Kontroludvalget, har altså ikke den mulighed. Det er fuldstændig umuligt.

Til sidst vil jeg sige, at jeg stadig væk synes, der er et stort og udekket behov for at få en lovgivning om efterretningstjenesternes virke. Der er ingen lovgivning, der regulerer det; der er ingen beskrivelse af de rammer, de skal virke under. Der er ingen beskrivelse af, hvilken kommunikationsforpligtelse de f.eks. har over for offentligheden. Udgivelse af årsberetning synes jeg f.eks. ville være glimrende. Og vi venter spændt på, at Kommissionen vedrørende PET bliver færdig med sit arbejde, så vi kan få lagt grundstenen til en moderne lovgivning om efterretningstjenesterne. Det er der andre lande der har gjort. Det bør Danmark også gøre.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Fru Elisabeth Arnold har jo været medlem af et regeringsparti gennem mange år og må vel have kendskab til bl.a. den rapport fra regeringens administration, som er omtalt i Ekstra Bladet den 8. december, den rapport, der fastslår i den hemmelige version, at Echelon eksisterer. Derfor er det lidt overraskende for mig, at fru Elisabeth Arnold nu lader, som om man aldrig har vidst noget om det i regeringspartierne. Men o.k., det er så den officielle version, fru Elisabeth Arnold fremfører.

Men så vil jeg godt spørge: 11. september viste jo, at den måde, man aflytter på, nemlig den systematiske aflytning af tusindvis af mennesker sådan over et bredt spektrum og uden dommerkendelse, ikke virker. Bekymrer det ikke fru Elisabeth Arnold, at det er det samme system, vi er ved at opbygge i Hjørring?

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Fru Elisabeth Arnold sagde før, at man ikke kan beskytte sig, og derfor kan vi lige så godt lade være at lave aftalerne. Der kom jeg til at tænke på det udmærkede eksempel, hr. Jesper Lang-

balle brugte før med præsten, der ville afskaffe al ondskab. Det kan vi ikke. Men derfor siger vi jo så ikke: Så kan vi heller ikke gøre noget for at dæmme op for det. Jeg mener, det, vi sidder og laver her i huset, er jo at dæmme op for følgerne af den menneskelige gebrækkelighed.

Og tilsvarende må man sige, at selv om vi ikke kan lave et system, der er sikkert, så kan vi udmærket godt tilstræbe, at der er nogle regler, at der er en vis kontrol med tingene, at der er noget, så man bare ikke helt er prisgivet krypteringsfolkene og hackerne, og hvad ved jeg, men at vi altså også har nogle spilleregler, som vi efter bedste evne prøver at få til at virke. Og jeg håber da egentlig, at fru Elisabeth Arnold vil sige, som hun dog gør i andre sammenhænge, at selv om vi ikke kan lave det fuldkomne, så kan vi altså godt lave noget, der sådan er sømmeligt.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Til beroligelse for fru Margrete Auken vil jeg sige, at i Det Radikale Venstre går vi ind for sømmelighed under alle forhold, naturligvis. Vi er også store tilhængere af internationale aftaler, men på dette område, når det handler om efterretningstjenester, må vi også være realistiske og sige: Uanset hvor gode aftaler vi laver, uanset hvor gode hensigter vi har, må vi være realistiske og sige, at der er områder her, hvor vi ikke kan kontrollere, om aftalerne bliver overholdt. Og det er jo just problemet med internationale aftaler. Hvis ikke man kan kontrollere, om de bliver overholdt, så er de sårbare, og så giver de en falsk tryghed. Det var det faresignal, jeg ville beskrive, og jeg håber hermed, jeg har sat det på plads.

Til hr. Keld Albrechtsen vil jeg sige: Jeg kender faktisk ikke den rapport, som hr. Keld Albrechtsen omtalte før, og jeg må sige, at jeg muligvis er blevet forholdt nogle oplysninger, men det er ikke noget, jeg har kendskab til. Og når hr. Keld Albrechtsen siger, at den 11. september jo viser, at alt det her slet ikke virker, så vil jeg sige, at den 11. september viste, at efterretningsarbejde er mange ting. Det er ikke blot aflytning, det er jo også andet; det er jo også skygning; det er kontrol af visa, indrejsekontrol; det er kontrol af masser af andre ting. Der er også ganske almindeligt politiarbejde blandet i. Det er ikke kun et spørgsmål om aflytning.

Så hvis man skal forebygge terrorvirksomhed og andre af disse alvorlige forbrydelser, så er ganske almindeligt politiarbejde jo også vigtigt.

kl. 11.20

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Da hr. Helge Adam Møller lige før sagde, at de sidste 50 år var ingen i Danmark blevet aflyttet ulovligt, så tror jeg nok, at vi alle sammen smilede venligt og overbærende og tænkte, at det tror han forhåbentlig heller ikke på selv.

Det er jo ikke det samme som at sige, at vi så ikke skal have nogen kontrol, så skal vi ikke have nogle af de der regler. Og når fru Elisabeth Arnold siger, at hvis vi har reglerne, så får vi en falsk tryghed, så er jeg nødt til at sige: Tal for dig selv – det var et indirekte citat, og derfor måtte jeg godt tale direkte. Vi andre kunne ikke drømme om at sige, at fordi vi har nogle regler, fordi vi har en kontrol, så er alt i orden. Men vi tilstræber det.

Det, som jeg er lidt bekymret over i fru Elisabeth Arnolds tilgang til det her, er, at hun siger, at når vi ikke kan få det, der kan give rigtig tryghed, så skal vi ikke lave noget, som giver tilstræbt tryghed, for så bliver det falsk tryghed. Jeg håber ikke, at fru Elisabeth Arnold mener det, men godt vil hjælpe os med, at vi får bygget et system op, som dog tilnærmelsesvis kan bruges, også selv om det ikke er sikkert.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu kan jeg forstå, at fru Elisabeth Arnold ikke har kendskab til den rapport fra Erhvervsfremme Styrelsen, som i den hemmelige version dokumenterer eksistensen af Echelon.

Det tyder jo på, at ordførerne i Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre altså ikke har været orienteret om, hvad regeringen vidste, og det dokumenterer også, at fru Elisabeth Arnold ikke har læst artiklerne i Ekstra Bladet. Så jeg vil bare spørge fru Elisabeth Arnold, om hun så vil undersøge den sag, for hun er jo tilsyneladende blevet ført bag lyset, og det giver hende jo da et passivt medansvar.

Så vil jeg godt spørge fru Elisabeth Arnold: Er fru Elisabeth Arnold enig i, at en af årsagerne til, at det ikke lykkedes at undgå 11. september, er, at amerikanerne har opbygget et aflytningssystem, som over en bred bank aflytter alt og alle, og derfor finder man intet, og derfor har man spildt milliarder af dollar. Og nu skal vi til at gøre det samme i Hjørring. Det er da ikke klogt, heller ikke set ud fra et efterretningssynspunkt. Det er faktisk temmelig uprofessionelt, for man

skal da gå efter de mistænkte og ikke efter alle mulige andre.

Det vil jeg godt spørge om fru Elisabeth Arnold ikke er enig i.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Til fru Margrete Auken vil jeg blot lige sige, at vi går ind for internationale aftaler, det gør vi, men vi skal ikke bilde hinanden ind, at vi dermed har skabt en total tryghed. Jeg tror, at det emne er sat på plads nu.

Og så til hr. Keld Albrechtsen: Ja, jeg ved ikke, om jeg ved ikke at have set denne rapport gør mig medansvarlig for terroraktionen den 11. september. Det lød næsten, som om jeg, fordi jeg er blevet ført bag lyset af en mig ukendt minister, så faktisk har et medansvar for, at det amerikanske politi ikke fandt frem til de rigtige terrorister, før de begik deres udåd. Jeg vil nok mene, at der vel er grænser for, hvad jeg skal påtage mig af skyld og skam her på dette punkt.

Jeg mener, det er vigtigt, at de personer, der sidder i Folketingets Kontroludvalg, tager deres opgave meget alvorligt og holder de ansvarlige ministre op på, hvad det er, de danske efterretningstjenester bedriver. Og det er der, vi står. Jeg kan ikke gøre mere end at sætte min lid til, at Kontroludvalgets medlemmer udfører deres arbejde samvittighedsfuldt.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg har jo ikke sagt, at fru Elisabeth Arnold havde skylden for den 11. september, det vil jeg gerne understrege. Men det, fru Elisabeth Arnold har påtaget sig et medansvar for, er, at disse oplysninger er blevet fortiet for Folketinget, fordi man åbenbart ikke har orienteret fru Elisabeth Arnold om denne rapport, som fru Elisabeth Arnold altså *kunne* have haft kendskab til fra Ekstra Bladets artikler, og at Folketinget ikke har fået retvisende orientering om, hvad regeringen vidste om Echelon. Det er det medansvar, der er tale om.

Og det bliver ikke bedre af, at fru Elisabeth Arnold så siger: Jamen jeg kan intet gøre, jeg har ingen muligheder. Jeg er valgt til Folketinget af den danske befolkning for at varetage en kontrolopgave, men jeg kan intet gøre og vil måske heller ikke. Det synes jeg ikke er tilfredsstillende, det er ikke godt nok, og det er især ikke godt nok for én, som er valgt på Det Radikale Ven-

stres frihedstradition, som jo er lang, århundredere lang.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det fru Elisabeth Arnold, og derefter bliver det forsvarsministeren.

Kl. 11.25

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil godt sige til hr. Keld Albrechtsen, at jeg som valgt til Folketinget har præcis de samme muligheder, som hr. Keld Albrechtsen har, for at gøre noget ved det her. Jeg har ikke flere muligheder, og jeg har ikke færre muligheder.

Forsvarsministeren (Svend Aage Jensen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for Venstre, Socialdemokratiet, De Konservative, Dansk Folkeparti og De Radikale for støtte til den linje, regeringen har lagt, og til afvisningen af forslaget til vedtagelse.

Jeg vil også gerne sige til fru Margrete Auken: I virkeligheden er der jo f.eks. i det parti, jeg repræsenterer, og i det, fru Margrete Auken repræsenterer, noget, vi lægger overordentlig vægt på, og det er den personlige frihed. Derfor er jeg enig i, at det, de banditter lavede den 11. september, aldrig må føre til, at vi får et sådant overvågningssamfund, at det faktisk bliver dem, der kommer til at stå med sejren. Det er jeg enig i. Og det skal jeg love, at det vil jeg våge meget over, og det tror jeg i øvrigt også gælder langt de fleste partier i Folketinget.

Må jeg så sige til hr. Albrechtsen, som jo ved sin retorik forsøger at skabe en utryghed i den danske befolkning på grund af den virksomhed, vores efterretningstjenester udøver, at det synes jeg ikke er klædeligt.

Nu antydede hr. Albrechtsen, at der i kraft af det, den tidligere regering gennem de initiativer, man havde taget med hensyn til lyttestationen i Hjørring, skulle være foregået noget nyt og noget angribeligt, og at det var noget, man havde gjort for at piske stemningen op efter 11. september.

Hr. Albrechtsen ved jo alt om, at der lang tid før den 11. september, nemlig i februar måned 2001, blev vedtaget en lov om forsvarrets formål og opgaver, og hvor Forsvarets Efterretningstjeneste fik en særlig paragraf, § 13, hvoraf det af bemærkningerne fremgår, at den virksomhed, Forsvarets Efterretningstjeneste udøver, alene er udadvendt og ikke rettet mod danske statsbor-

gere, at der foregår elektronisk indhentning af oplysninger osv. Det står jo alt sammen i bemærkningerne.

Der står videre, at Forsvarets Efterretningstjeneste løbende orienterer forsvarsministeren om virksomheden. Så synes jeg ikke, hr. Albrechtsen blot skal antyde, at den tidligere regering ved sine initiativer efter 11. september har iværksat noget nyt. Sådan har det været længe, og sådan har FET's virksomhed været beskrevet og udført i mange år. Sidste år blev det bare lovfæstet.

For så vidt angår PET, Politiets Efterretningstjeneste, har borgerne heller ikke grund til at føle utryghed. Det er nemlig således, at politiet ikke kan foretage noget indgreb i brevhemmeligheden, meddeleleshemmeligheden, altså i form af aflytninger osv., aflæsning af telefaxkommunikation, uden dommerkendelse. Så den danske befolkning skal altså ikke efter debatten her føle, at den er hensat i en tilstand af utryghed, for det er ikke rigtigt.

Så kan jeg sige til hr. Albrechtsen, at der ikke er tale om, at Erhvervsfremme Styrelsen opererer med flere mere eller mindre hemmelige rapporter. Jeg ved ikke, hvad det er for noget. Erhvervsfremme Styrelsens rapport, som har været offentliggjort, og Ekstra Bladets artikler hviler på offentliggjorte informationer af forskellig art, så der er ikke noget mystik i det.

Jeg kan til slut sige igen, at jeg er glad for den brede støtte, der er fra et stort flertal af Folketingets partier til den linje, regeringen har lagt. Der er faktisk reelt kun hr. Albrechtsen, som har til formål at mistænkeliggøre og at overflødiggøre vores efterretningstjenester, men det vil heldigvis ikke kunne ske.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det hr. Keld Albrechtsen som ordfører for forespørgerne.

Kl. 11.30

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil også godt sige tak for debatten.

Jeg synes, det mest positive ved debatten har været Socialdemokratiets tilkendegivelse om, at man på det principielle plan er enige med Enhedslisten og SF i, at der bør være internationale aftaler, og så Det Radikale Venstres lidt mere fodslæbende støtte til det samme mål.

Så må man håbe, at vi i løbet af den kommende tid kan få de to partier med på også at omsætte den principielle vilje til praktisk politik.

Det negative ved debatten i dag er selvfølgelig, at den nye regering har valgt den samme lukkede linje i det her spørgsmål, den samme fortilse af virkeligheden som den tidligere regering. Det er jo ærgerligt. Der havde været en mulighed for nu at få en oprigtig, åben debat om dette spørgsmål, og dermed kunne vi have skabt tryk i befolkningen.

Det er ikke mig, der medvirker til at skabe utryghed. Det er ministeren, fordi ministeren ikke vil fremlægge de principper for befolkningen, som f.eks. den nye aflytningsstation i Hjørring skal arbejde efter, hvad formålet er med at opbygge en så enorm aflytningsstation, hvem det er, der skal aflyttes, og til hvilket formål. Det kunne man godt oplyse om uden på nogen som helst måde at skade efterretningstjenestens virksomhed.

Så har jeg et par konkrete spørgsmål, som jeg ikke synes ministeren besvarede – i hvert fald ikke fyldestgørende – og derfor vil jeg godt bede ministeren besvare dem nu.

Nu siger ministeren, at den rapport, som blev udarbejdet i Erhvervsfremme Styrelsen, har været helt åbent tilgængelig, og at der ikke er nogen hemmelig version. Så vil jeg godt spørge ministeren: Er det ikke korrekt, at i den udgave, som blev frigivet til offentligheden, er der slettet de afsnit, som vedrører eksistensen af Echelon? Er det ikke korrekt, at der eksisterede en hemmelig version, som var mere omfattende, og hvor visse passager blev slettet? Det vil jeg godt bede ministeren bekræfte.

Og så vil jeg godt bede ministeren bekræfte, at den hemmelige udgave stadig eksisterer i administrationen.

Første næstformand (Svend Auken):

Der skal være betydelig mere ro i salen.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, at det ...

Første næstformand (Svend Auken):

Jeg sagde: Der skal være mere ro i salen!

Keld Albrechtsen (EL):

Tak, hr. formand.

Jeg synes det er lidt vigtigt, at ministeren hører efter, for det her er faktisk et ret vigtigt spørgsmål, for at vi ikke skal komme i den situation, at ministeren nu om lidt giver vildledende oplysninger til Folketinget.

Det andet spørgsmål, som jeg vil bede ministeren tage stilling til, er, om der i forbindelse med opførelsen af anlægget i Hjørring ikke kan blive tale om aflytning af danske borgere, sådan som hr. Helge Adam Møller oplyste det.

Hr. Helge Adam Møller fastslog som en elementær kendsgerning, at selv om dette meget, meget store aflytningsanlæg bliver bygget, så risikerer vi ikke, at danske borgere aflyttes uden dommerkendelse.

Jeg vil også godt spørge ministeren, om han kan bekræfte, at der heller ikke vil blive byttet oplysninger med amerikanerne i den forbindelse i strid med dansk lovgivning.

Jeg synes, det er meget væsentligt, om ministeren er i stand til at give en sådan forklaring over for Folketinget, som hr. Helge Adam Møller kunne gøre. Men hr. Helge Adam Møller har jo ikke et ministeransvar og kan derfor mere frit fremkomme med sådanne påstande.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Der er to ting. For det første synes jeg ikke, at det er fair af ministeren at sige, at Enhedslisten er ude på at ødelægge vores efterretningsvæsen. Det er der altså overhovedet ikke hold i.

De ting, som vi står sammen om i det her forslag til vedtagelse, står vi sammen om, og jeg er glad for, at ministeren har opfattet, at SF også ønsker et stærkt og velfungerende efterretningsvæsen. Jeg mener heller ikke, der har været en lyd fra hr. Keld Albrechtsen, der kunne demontere det.

Så er jeg altså ked af, at vi ikke har fået ordentligt svar på, hvorfor man dog ikke vil prøve på at lave nogle internationale aftaler om, hvordan vi kan få det dér tilstræbte sådan nogenlunde styr på, hvordan det her fungerer. Jeg var glad for, at fru Elisabeth Arnold sagde, at det også var Det Radikale Venstres interesse, at man ikke nu fuldstændig prisgav sig, fordi man ikke kunne lave det perfekte.

KL 11.35

Men jeg har desværre ikke hørt ministeren sige, hvad vi så vil gøre for at få bygget noget op, som dog giver en tilstræbt, en tilstræbt kontrol med, hvad der foregår, samtidig med at man altså på kraft opbygger det store internationale overvågningssystem, som ikke handler om efterretningsvæsen, men som handler om alt muligt andet også. Derfor vil vi være glade for at få en sådan tilkendegivelse af, at man dog bestræber sig på på en eller anden måde at få noget in-

ternationalt styr på den del af det, som er den ulovlige, nemlig overvågning af borgere, af industrier osv.

Forsvarsministeren (Svend Aage Jensby):

Ja, jeg kan bekræfte, at der ikke i Forsvarets Efterretningstjenestes installationer vil blive foretaget indhentning af oplysninger om danske statsborgere, indhentet her i landet. Så er det klart, håber jeg.

Til fru Margrete Auken: Det kræver overvejelser og drøftelser, det spørgsmål, fru Margrete Auken rejser. Jeg kan ikke give et entydigt svar på det nu.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jamen jeg ville egentlig godt bede forsvarsministeren om at svare på det spørgsmål, som jeg stillede, om det er korrekt, at der ikke hos regeringens embedsmænd findes en hemmelig version af den rapport fra Erhvervsfremme Styrelsen, en version, hvori der er disse oplysninger om, at Echelon eksisterer. For det var jo det indtryk, vi blev bibragt, at en sådan hemmelig version skulle der ikke på noget tidspunkt have været tale om.

Problemet er bare, at sådan en eksisterer altså, og det vil jeg godt bede ministeren efterforske og give tilsagn om, at han vil efterforske. Det vil jeg gerne spørge ministeren om han vil.

Så vil jeg bare slutte med at sige, at nu siger ministeren så – og det er jo ganske tilfredsstillende i denne forstand – at f.eks. på den nye store aflytningscentral i Hjørring vil antennerne ikke blive rettet mod danske telefoner og computere. Så står det afgørende spørgsmål tilbage: Hvordan i alverden vil ministeren sikre det, når det er hele det tekniske formål med den aflytningscentral?

Men vi vil vende tilbage til også at afkræve ministeren en redegørelse for, hvordan i alverden det skulle kunne sikres, når man har opbygget en station, som teknisk set ikke kan have andet formål. Det er lidt af et mysterium, som så står tilbage efter denne debat, og jeg kan give ministeren tilsagn om, at jeg vil hjælpe ministeren med, at vi får opklaret dette mysterium helt til bunds.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 24 af Keld Albrechtsen (EL) og Margrete Auken (SF) forkastedes, idet 10 (SF og EL) stemte for, 103 (V, S, DF, KF, RV og KFR) imod; 1 (TF) stemte hverken for eller imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 71:

Forslag til lov om ændring af lov for Færøerne om rettens pleje. (Advokatselskaber).

Af justitsministeren (Lene Espersen).

(Fremsat 30/1 2002).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Freddy Dam (V):

L 71 er et lovforslag, som skal gøre det muligt at drive advokatvirksomhed i selskabsform på Færøerne.

Bestemmelserne bliver med lovforslaget identiske med de bestemmelser, der allerede gælder i Danmark, bortset fra at et forbud imod at drive advokatkontor i flere retskredse ikke ophæves. Det vil sige, at der altså stadig væk vil være forbud på Færøerne imod at drive advokatvirksomhed i flere retskredse.

Kl. 11.40

Det virker på den måde, at det så vil være forbudt for færøske advokatkontorer at etablere afdelinger i Danmark, på samme måde som det vil være forbudt for advokatkontorer i Danmark at etablere afdelinger på Færøerne.

Når man etablerer advokatvirksomhed i selskabsform, kan det kun ske under særlige betingelser, der sikrer, at advokatselskabet fortsat vil være uafhængigt af uvedkommende interesser, og det sikrer man bl.a. ved, at der er grænser for, hvem der må eje aktier i selskaberne, og hvem der må være bestyrelsesmedlem og direktør.

Man sikrer i øvrigt, at den advokat, som rent faktisk giver rådgivningen over for klienterne, fortsat hæfter personligt, og der sker altså ikke nogen svækkelse af advokaternes professions-